СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 20. Джерзі Сіти, Н. Дж., четвер, 26-го січня 1939. No. 20. Jersey City, N. J., Thursday, January 26, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1010. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ХОЧУТЬ НАТАВРУВАТИ СЕКРЕТАРКУ ПЕРКІНС

ВАШИНҐТОН. — Конґресмен Томас подав перед конґрес внесок, який опісля перейшов, щоб справу пані Перкінс, секретарки праці, передати судовій комісії для розгляду. Бо пані Перкінс дала виразні докази, що симпатизує з комуністами, а навіть уживала своїх офіційних впливів, щоб не допустити до депортації відомого комуніста й організатора робітничих юній, Бриджеса, що є англійським громадянином. Колиб судова комісія знайшла законні докази на цей закид, то після цього наступить конґресове натаврування пані Перкінс, а далі її усунення з уряду.

БОРОТЬБА В ЮНІЯХ.

ВАШИНҐТОН. — Боротьба в автомобільній юнії на території Дітройту перенеслась тепер на територію Вашинґтону. Голова К.П.О., Джан Луїс, і його найближчий штаб станули по стороні противників Ґомера Мартина, голови автомобільної юнії. Мартин викинув 19 директорів зо своєї юнії за те, що вони мали тісні звязки з комуністами і, як це він їм закидав, працювали на користь комунізму, чи, точніше, Москви. Джан Луїс пішов проти Мартина і сказав, що той поступив „неконституційно". Уряд К.П.О. узнав Мартина „неправним" головою й формально його усунув.

ҐАРНЕР ПРОТИ ТРЕТЬОЇ КАДЕНЦІЇ ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНҐТОН. — Заступник президента Ґарнер є рішений не допустити до третьої кандидатури Рузвелта на президента. Та покищо він у тому напрямку нічого не робить, бо не вірить, що президент захоче третій раз кандидувати. Колиб одначе він захотів, то Ґарнер шукатиме способів цьому зарадити. Тої самої думки є також Фарлі.

ЗАГАДКОВЕ ПОСТРІЛЕННЯ ФІНАНСІСТА БРУЛЕЙТОРА.

НЮ ЙОРК. — Хоч фінансіст Брулейтор заявив поліції, що це він сам через необережність зранив себе вистрілом з револьверу, то проте поліція веде енерґійне слідство з переконанням, що це хтось його постріляв, а він його, чи її, скриває.

НЕДОМАҐАННЯ В ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ.

ВАШИНҐТОН. — У сенаті в часі дебати сенатор Барклі заявив, що в той час, коли пять осіб знайдуть працю в приватнім бизнесі, лиш один чоловік сходить з „Доблю Пі Ей". На це сенатор Кларк відповів, що це подібне до тої жаби, що скочила один крок вперед, а знайшлася два кроки позаду. Сенатор Барклі завважив, що це радше подібне до тої жаби, що скочила два кроки вперед, а знайшлася лиш один крок напереді.

НЕДУҐА, ЩО ШАЛІЄ СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ.

НЮ ЙОРК. — На засіданні департаменту здоровля міста Ню Йорку, д-р Нелсон сказав, що в Америці шаліє небезпечна недуґа трихіни, а мало про неї знають. Недуґа походить головно від недовареного вепрового мяса, передівсім з ковбасок, званих загально „ґат доґз". На неї хворіє в Америці 17 міліонів осіб і багато з них умирають. Та хвороба небезпечна ще й тим, що важко її розпізнати, бо вона проявляється в ріжній формі; часто її беруть за тиф. Представник мясного промислу пробував обороняти „ґат доґз" і „гамбурґерс" але інший комісар здоровля, д-р Бест, заявив, що статистика показує, що дійсно ті продукти є причиною хвороби трихіни.

РОЗМОВА ДВОХ ПОСАДНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Ґвардія, їдучи своїм автом по Ню Йорку, розмовляв з посадником Лондону, Бовотером, що їхав в історичній кареті по Лондоні. Одному і другому вставили радієві апарати, через які не лиш можна було перебирати розмову, але також надавати.

ХОЧУТЬ БУДУВАТИ МІСТ З БЕТЕРІ ДО БРУКЛИНА.

НЮ ЙОРК. — Плян будови модерного мосту з Бетері Парку, в долішній частині Ню Йорку, до Бруклину, знаходить чимраз більше число прихильників.

СТУДЕНТИ ДІСТАЮТЬ ЛЕКЦІЇ КРАСИ.

НЮ ЙОРК. — Що розум іще не все, а треба дівчині мати красу, виявлено в дівочім університеті Гонтера в Ню Йорку. В ньому заведено „бюро занять", у якому експерти звертають дівчатам увагу, що вони занедбали себе в одному, чи іншому відношенні й не розвинули своєї краси до повноти. Кличем цього бюра є: „Краса має дорівнювати розумові дівчини".

ЛЕТНИЦЬКІ ПОДВИГИ.

Макс Констант, відомий американський летун, що дістав нагороду МекФедена за найкоріший перелет з Ню Йорку до Майемі, Флорида, приймає ґратуляції від своїх суперників, Руса Голдермана і його жінки. Переможець їхав з пересічною скорістю 204 милі на годину.

ПРОФ. ҐРАНОВСЬКИЙ МАВ НАРАДИ У ВАШИНҐТОНІ.

Д-р Олександер Ґрановський, професор Міннесотського Університету, відбув довші наради в українській справі з визначними урядниками Американського Червоного Хреста і департаменту стейту у Вашинґтоні. Наради тревали поверх три і пів годин. Д-р Ґрановський також мав коротку розмову з п. Норманом Девісом, недавним американським амбасадором. Помітно, що американський уряд є основно поінформований з українською справою і ставиться з певними симпатіями до українського визвольного руху. Ці наради відбулися 6-го січня з ініціятиви самого професора Ґрановського.

Подібні наради, але трохи коротші, д-р Ґрановський мав у вересні минулого року з представниками департаменту стейту.

ХВОРІ В ЛІЧНИЦІ ЗАТРУЛИЛИСЯ СВІТЛЯНИМ ҐАЗОМ.

З Праги повідомляють: У лічниці „Братів Милосердя" три хворі померли, затроені світляним ґазом. 25 хворих та два доглядачі є в небезпеці життя.

20,000 МАДЯРСЬКИХ ЖИДІВ ЗМІНЯЮТЬ РЕЛІҐІЮ.

Мадярська преса повідомляє, що впродовж останніх тижнів у Будапешті покинули батьківську віру 20,000 жидів. Яка причина того наглого навернення, не важко догадатися: протижидівська наґінка та протижидівські закони у Мадярщині.

ЗА ОРҐАНІЗУВАННЯ НІМЦІВ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

За заслуги над орґанізуванням німців у східній Галичині станиславівський пастор д-р Цеклер одержав від університету в Бреславі нагороду ім. Коперника у висоті 10,000 німецьких марок.

НАПАД НА ҐАЙОВОГО.

На ґайового П. Зборівського з Польської Волі, повіт Товмач, напав якийсь чоловік, побив його тупим знарядом по голові так, що ґайовий утратив свідомість. Напасник забрав йому службову торбу й револьвер.

БАГАТСТВА НАШОЇ ЗЕМЛІ.

Львівська акційна спілка „Піонір" виджержавила від міста Ярослава ґрунти, щоб на них шукати нафти і земних ґазів.

14-ЛІТНІЙ ДОСЛІДНИК.

Перед кількома місяцями англійське товариство вчених дослідників повітряних явищ одержало від якогось Роджера Кейда його власні спостереження щодо деяких повітряних явищ. Ці завваги були такі цікаві, що товариство заохотило його до дальшої праці. Незабаром Кейд знову прислав дуже цікаві замітки та прохання приняти його в члени товариства. Вчені згодилися. Та яке було здивування членів товариства, коли побачили перед собою... юнака. І тоді виявилося, що Роджер Кейд це 14-літній учень з Сетсі. Варто додати, що професори Кейда твердять, що він дуже слабий ученик.

ПРОЕКТУЄ РЕФОРМУ НЕДІЛЬ.

Ґенеральний прокуратор Онтерія, Конант, виявив проект уряду провінції знести деякі законні приписи щодо святкування неділь. Він саме пропонує внести ті закони, що забороняють людям спортові гри в неділю, як теж усякі імпрези, мітинги, тощо. Можливо, що дозволять навіть кінам виставляти вистави, як це маєтьвя в Квебеку і в деяких стейтах Злучених Держав. Церковні кола вислали негайно свою делеґацію, щоб відвернути уряд від того наміру. Ім п. Конант відповів, що існуючі закони щодо неділь є вже перестарілі, що через них терпить головно вбога кляса, яка шукає своїх способів розривок, що іноді є більш неморальні ніж невинні гри в парку, чи звиджування кіна. Богаті люди мають у неділю свободу ловити рибу, грати в ґолф, тощо, а бідак на таке позволити собі не може.

Українці в Канаді вже давно не шанують тих „синіх законів", бо в неділі грають концерти, штуки, а іноді влаштовують політичні віча, на яких розвалюють собі голови.

СОБОР У ЛУЦЬКУ „РЕВІНДИКУЮТЬ".

Цими днями доручила делеґація польських комбатантів волинському воєводі меморіял, у якому домагаються „ревіндикувати" собор у Луцьку, що стоїть таки коло самого воєвідства. Польська преса пригадує, що справа була актуальна ще в літі минулого року, а опісля примовкла. Тепер — як бачимо — знову виринає в цілій повноті.

КАРПАТСЬКА УКРАЇНА ГОТУЄТЬСЯ ДО ВИБОРІВ

ХУСТ. — Уже помітний у Карпатській Україні передвиборчий настрій. Покищо ще не проголошено реченця перших виборів автономної держави, але населення вповні уявляє собі вагу цього моменту. Настрій є такий, що при виборах буде тільки одна українська партія з програмою: „добро українського народу". Таке заповідає Пресова Служба Карпатської України.

ЗА УЖГОРОД І МУКАЧІВ.

ХУСТ. — На великім національнім святі у Воловім, у якім взяло участь понад 10,000 селян, селянські бесідники домагалися плебісциту в Ужгороді, Мукачеві й тих українських селах, що їх віддано Мадярщині на підставі віденського рішення.

ПАМЯТАЮТЬ ЗА ВБОГІ ДІТИ.

ХУСТ. — Дня 31. грудня м. р. була розсвічена в Хусті перша українська ялинка для вбогих дітей.

СІЧ ЗРОСТАЄ.

ХУСТ. — Дня 1. січня відбулися збори „Карпатської Січи" при участі біля 3,000 осіб з 12 поблизьких сіл. Панахиди за поляглих українських борців відправлено в обидвох церквах: ґреко-католицькій і православній. Був влаштований величавий похід, а на футболевій площі поставлено українську ялинку.

УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИЙ ДІМ.

ХУСТ. — Дня 30. грудня м. р. відбулося, як подає Пресова Служба, скромне, але зворушливе свято. Це посвячено в Хусті дім, закуплений українською іміґрацією. Посвячення доконав апостольський адміністратор о. Діонісій Нярадій. Участь узяли: премієр Волошин і міністер Ревай, котрі виголосили промови, в яких підкреслили патріотизм американсько-української іміґрації. А далі заявили, що Карпатська Україна є рідною землею для кожного українця, де він не був би роджений. Українець на українській землі не може бути іміґрантом. Зо свята вислано привітну телеґраму о. М. Невицькому в Америці, що є представником Комітету Оборони К. У.

РОЗБУДОВУЮТЬ АСЕКУРАЦІЮ.

ХУСТ. — У Хусті розпочало свою діяльність українське асекураційне товариство „Бескид".

АМЕРИКАНСЬКИМ ТЕМПОМ.

ХУСТ. — Майже всі центральні уряди перенесено свого часу з Ужгороду до Хусту як нової столиці. Одначе для них не вистарчало будинків і уряд приказав побудувати нові приміщення. Впродовж шістьох тижнів побудовано американським темпом цілий бльок і вже тепер стоять готові 7 великих деревляних будинків. Офіси побудовані солідно й у них уже примістились ріжні уряди.

НЕ СКАСУЮТЬ БЕРЕЗИ!

ВАРШАВА. — Польський уряд заявив, що відомий концентраційний табор у Березі Картузькій не буде скасований. На цей табор, у якому знущаються над вязнями по варварськи, нарікають уже й самі поляки.

КИДАЮТЬ БОМБАМИ.

ВАРШАВА. — Нема спокою в Заольжу, загарбанім Польщею від Чехо-Словаччини. Урядово подають, що 21. січня кинено до польських домів три бомби.

НА СХІД, ЧИ НА ЗАХІД?

ЛОНДОН. — Щось станеться у лютім. Таке заповідають дипльомати і політики. Але те „щось" залежатиме від того, куди піде Гітлер. Велика Британія цілком певно не перешкоджала б Німеччині, якщоб вона звернулася проти Совєтів. Та буде інша справа, коли вона захоче кольоній. Одно певне, що Німеччина не є заспокоєна. Назагал є така думка, що Німеччина буде домагатись кольоній і під разом щодо цього з Італією. Тому хоче тепер жити в спокою з Польщею, Румунією і Мадярщиною.

З УСІМИ ДОБРЕ.

ВАРШАВА. — Польський міністер заграничних справ, Бек, заповів, що Польща має одну політику: хоче жити в приязні з Німеччиною, Совєтами, Францією, Румунією і всіми сусідами. А далі хоче, щоб її завжди питали про раду, як про неї говорять. І щоб дали їй кольонії, куди треба вислати велику частину жидів, бо їх у Польщі чимраз більше.

ФРАНКО ПЕРЕМОЖЕ.

ПАРИЖ. — Франція має відповісти на прохання еспанського червоного уряду в справі приняття 150,000 еспанських збігців. Вона готова приняти частину жінок, дітей і старців. А щодо решти, треба, щоби помогли інші. Рішено вислати посла до уряду ген. Франка. Бо є таке переконання, що його остаточна перемога в Еспанії це тільки питання короткого часу.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ: БЕЗ ОГЛЯДУ НА ВСІ ІНШІ ВАЖНІ НАРОДНІ СПРАВИ, ТРЕБА НАМ ПОДБАТИ ПРО УЧАСТЬ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ В НЮ ЙОРКУ. ХТО МОЖЕ, ХАЙ ПОМАГАЄ ДІЛОМ, ХТО ІНШИЙ ХАЙ ПІДПОМАГАЄ АКЦІЮ ГРОШЕВИМИ ЖЕРТВАМИ.

ДАРИ И ЖЕРТВИ ПОСИЛАТИ НА АДРЕСУ:

NICHOLAS MURASZKO, Treasurer

UKRAINIAN AMERICAN EXPOSITION ASSOCIATION

P. O. Box 1014, Church Street Annex, New York, N. Y.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НА СХІД, ЧИ НА ЗАХІД?

„Ню Йорк Таймс" знову подає одну зо своїх замітних депеш з Варшави, в значній мірі, видно, інспірованих польським урядом. Нова депеша відноситься до становища Польщі до нової ситуації в Европі, що виринає через наближаюче закінчення громадянської війни в Еспанії.

На погляд „добре поінформованих варшавських кол", як каже депеша, перемога ґенерала Франка відібється широким відгомоном по всій Европі. Вона дасть передовсім Мусолініеві нагоду загострити свою кампанію проти Франції. На спілку з Гітлером він поведе тепер акцію за загальний перероздіп заморських посілостей, себто Італія й Німеччина будуть добиватися від Франції, а може й від інших держав, віддання собі певних кольоній.

Це, на думку цих „добре поінформованих" польських кол, сконцентрує всю увагу Німеччини й Італії на заході Европи. Через це ні Італія ні Німеччина не зможуть звертати багато уваги на схід. Заняті добуванням кольоній від Франції, чи може від інших кольоніяльних держав, вони не будуть могти займатися східньою Европою. Отже оставлять східню Европу покищо в спокою. Не будуть тому рушати ні справи Карпатської України, ні справи Великої України, ні справи совєтської Росії, чи інших справ східньої Европи. Через те й Польща тепер відідхне вільніше, бо не на неї будуть робити натиску приставати до антикомуністичного бльоку.

Так розглядають у Варшаві нову ситуацію в Европі. Принаймні найближчу ситуацію, що скоїться, як лише ґенерал Франко закінчить підбій Катальонії. Що дальше ця ситуація може виглядати інакше, цього польські урядові кола не виключають. Одначе покищо так вони собі уявляють нову ситуацію.

Питання є, очевидно, наскільки цей погляд реалістичний, наскільки він відповідає правді. Хоч у ньому все виглядає льоґічне, всетаки він має багато даних, які дозволяють у його правдивість сумніватися. Передовсім погляд занадто відповідає польським бажанням, а звісно, що люди часто розглядають ситуацію так, якби їм бажалося її бачити. Про те, щоб Німеччина лишила східню Европу в спокою, нема багато даних. Були, щоправда, чутки про німецько-московські переговори, але є й теж вісті про німецькі домагання до чехів приступити до антиросійського бльоку. Автім африканські кольонії для Німеччини гарна річ, але схід Европи хоч куди приманливіший. І здається, як би Італії не хотілося перти на захід, Німеччина бачить менші противні сили на сході, ніж їх Італія й Німеччина стрінулиб на заході.

На всякий випадок не всі арґументи промовляють за погляд „добре поінформованих кол у Варшаві". Як справді мається справа, покаже вже близька будучність.

УКРАЇНСЬКА СПРАВА В СУЧАСНІЙ ЕВРОПЕЙСЬКІЙ ПОЛІТИЦІ

(Для „Свободи" з Ковна, Литва).

Не-українцеві писати на цю тему — трохи несміло. Одначе після повстання Карпатської України в останніх часах в Европі так багато пишуть та говорять про Україну, що ні один журналіст не може вдержатись від цеї теми. Не можу вдержатись і я.

До поділу Чехо-Словаччини українське питання в Европі офіційно не існувало, хоч воно було в архівах міністерств закордонних справ ріжних держав. Ті держави, в склад яких входять і українські землі, робили й роблять усі зусилля, щоб це питання як можна дальше маринувалося в архівах. І це робити було зовсім можливо, бо не було ніякого інтернаціонального чинника, який видвигнув би це питання з мертвої точки. Якщо повставали і повстають які забурення на поневолених українських землях, то ці події в інтернаціональній політиці вважано за місцеві конфлікти, які може чи повинна зліквідувати місцева жандармерія. Так є в Польщі, Совєтах і т. д.

Щойно після розчленування Чехо-Словаччина, коли повстала автономна Карпатська Україна, европейська преса почала писати про „Карпатську Россію", „Закарпатську Русинію", називаючи мешканців цеї країни „рутенами", „русинами", „руссо-українцями" і т. д. Річ зрозуміла, що Польща й польська преса бояться назв „Україна й „українці". Але тут треба признати, що велика частина німецької преси таки відразу назвала цю „нову" державу назвою „Karpatho-Ukraine", так, як писала українська преса, коли деінде писали по старому. Сьогодня, здається, вже вся европейська преса, за винятком польської, вживає офіційної назви: **Карпатська Україна.**

Повстання хоч і малої української держави, яка символізує велику Україну, не подобалося Польщі, яка сама відірвала від Чехо-Словаччини багату тешинську область; також не подобалося це й Мадярщині, яка все ще не може забути, що сучасна Карпатська Україна колись була „Угорська Русь". Щоправда, Совєти ніби „журилися" Карпатською Україною, але з іншого боку. Боялися, що тут готов український нарід пізнати вартість своєї рідної влади. Німеччина, захоплена радістю з нагоди прилучення Судетів, здавалося, зовсім не цікавилась Карпатською Україною. А Мадярщина тільки ждала дозволу великих держав на прилучення прикордонних чехо-словацьких земель, заселених мадярами, а також цілої Карпатської України. Вона була певна, що своє одержить, та що її підтримають Німеччина, Італія й „моцарська" Польща. Одначе віденський арбітраж рішив віддати Мадярщині тільки прикордонні землі, а саму Карпатську Україну залишити при Чехо-Словаччині, як автономну частину. Через те піднявся ґвалт! Перша з а г о в о р и л а Польща й почала пророкувати, що цей „політичний бастард" не виживе, бо економічно він тісно звязаний з Мадярщиною. І почала Польща загрожувати концентрацією військ на кордонах Чехо-Словаччини, жадаючи прилучення Карпатської України до Мадярщини. Сама Пальща, як запевняють польські офіційні кола, не хотіла захопити Карпатської України для себе, бо „украінци неспокойни наруд, і за дужо їх мами". Польща конче хотіла „збагатити" Мадярщину, а сама мати лише спільні кордони з нею. І з тою метою Польща й Мадярщина почали орґанізувати терористів у Карпатській Україні та кричати на цілий світ: „Бачите! А чи ми не казали? У Закарпатській Русинії нема порядку!" І так готовились поділити між собою Карпатську Україну.

Але тут польські та мадярські наїзники зустрілися з гострим протестом Німеччини. Після цього протесту поляки й мадяри трохи затихли, а в Карпатській Україні відразу настав порядок! Недавно й міністер закордонних справ Італії, ґраф Чано, офіційно заявив, що постанови віденського арбітражу не можуть бути обєктом дискусій. І так Італія ясно висказала своє становище щодо Карпатської України.

Як ставилися до цих подій Франція й Анґлія? Ці держави пасивно слідили за ходом подій і нічого не робили; вони стояли за те, щоб кордони поділеної Чехо-Словаччини ще раз не були змінені.

Ось так Европа зустрінула відродження Карпатської України, яка показала цілому світові, що „ще не вмерла Україна". Тепер українське питання, здається, переходить у другу фазу й кожний питає: „Що буде далі?"

Перша таке питання завдала собі Польща, яка робила багато зусиль, щоб укрінська проблема залишилася в архіві, і вона тепер старається відгадати цю загадку. Польська дипльоматія здорово ламає собі голову над тою справою.

У першу чергу поляки звернулися були до Італії з проханням підтримати Польщу та Мадярщину. Коли це не вдалося, то поляки звернулись до Німеччини з пропозицією виміняти Карпатську Україну на Данціґ, на Литву й т. д. Але й ця комбінація не вдалась. Тоді польські дипльомати почали шукати порозуміння з Москвою! Так „гонорові" поляки вже беруться пити воду з большевицького колодязя, до якого ще так недавно плювали!

Совєти показують ніби мале зацікавлення українським питанням. Дурять іще й інших, що це питання в них „вирішено": у СССР є „самостійна" УССР, де українці чуються „добре", в „щасливій стороні" і є вдячні „вождові народов". Одначе Совєти таки пильно слідкують за тим, що далі робитимуть німці. Тому то київське радіо частенько говорить про цю небезпеку та запевняє цілий світ, що „рабочия и крестьяне УССР в месте с непобедной красной армией разобьют врага на его же собственной територии". А далі це радіо пояснює німецькі пляни в Україні.

А як до українського питання ставиться Італія? Італійське становище виразно підкреслив ґраф Чано. Одначе ходять чутки, що Італія з Німеччиною мають таку умову: Італія відмовляється далі підтримувати Мадярщину й Польщу, які хочуть перешкодити німецькій експансії на Схід і к о ш т о м Карпатської України жадають спільної границі; з другого боку, Німеччина підтримуватиме Італію в її кольоніяльних змаганнях в Африці.

Чи ці чутки мають хоча частину правди, покаже найближча будуччина. Одначе декотрі факти свідчать, що Італія починає більш уваги уділяти Африці. Як відомо, до Лібії вислано недавно великий транспорт італійських кольоністів; крім цього Італія ставить Франції гостріші жадання щодо поселених італійців у Тунісі (французька кольонія в північній Африці), Суезького каналу та французької залізниці Джібуті — Адіс-Абеба. З другого боку, Німеччина знає про багатства України і тому вона не може бути байдужа до українського питання.

Щодо німецьких плянів в Україні, забирає голос добре поінформований французький часопис „Л'Ілюстрасіон". Цей часопис у числі 4991, описуючи „Карпатську Россію", каже, що чехо-словацькі українці та німці мають добрі відносини: „перша центральна рада руссо-українців" була запрошена на конференцію генлейнівців, а орган Генлейна, „Ді Цайт", багато писав та пише про чехо-словацьких „закарпатських русинів". Далі цей часопис зазначує, що німці вже давно цікавляться Україною, і собі вадає питання: що є Україна? „Є велика Україна, відповідає французький часопис, зо столицею Києвом, яка творить одну з важніших република Совєтського Союзу; галицька Україна, австрійська до 1914 року, тепер під Польщею; у Чехо-Словаччині Закарпатська Россія, це знову мала Україна. Декотрі закордонні публіцисти, яких спеціяльність є студіювати та передбачати німецькі наміри, на основі певних фактів припускають, що Німеччина в дуже позитивний спосіб має на оці думку одного дня під своїм покровом відреставрувати інтеґральну (повну) Україну. Це діло буде довершене шляхом получення трьох частин, які сьогодня відлучені від цеї багатої та великої країни".

Треба признати, що подібні думки про німецькі пляни в Україні подає й інша преса.

Ось так виглядає українська справа в світлі останніх подій в Европі. Як бачимо, вона набирає великої ваги в европейській політиці. Але треба памятати, що тих чинників, які попирають українську справу, ще не вистарчає: треба, щоб сам український нарід робив іще більші зусилля для здобуття вільного, самостійного державного життя. Волі ніхто не дає; її треба самим узяти.

Маю надію, що жовто-блакитний прапор таки відзискає незабаром належне йому місце на сході Европи.

А. Дарбенас.

ВІСТІ З РІДНИХ ЗЕМЕЛЬ

Як відомо, напади вшехпольської академічної молоді на українські інституції в листопаді м. р. наробили цим інституціям немало шкоди. Та добре, що ніхто з українців не втратив життя. Зате не є тепер тайною, що вшехполяки мали сім трупів. За це „відплатились" тим, що вбили двох студентів жидів. Напади виконували „корпоранти", то є члени студентських польських товариств (корпусів), що то наслідують давні студентські товариства (корпуси) в Німеччині. Корпорантів пізнати по спеціяльних шапочках. Давніше Поляки сміялися з німецьких корпорантів, а тепер самі їх впровадили в себе, хоч у самій Німеччині їх уже зліквідували.

Вони то й є головними борцями проти всього, що українське, у Львові, а їх провідник заприсяг їх навіть, що мають безумовно вбити „Шептицкеґо". Через те св. Юр є сильно бережений, а то українськими робітниками, дуже свідомими патріотами. Вони є дуже добре зорґанізовані і розвідка у них є велика.

Найліпше це виявилось при нападі корпорантів на велику українську фабрику **„Нова Фортуна".** Трисґа мужа корпорантів помаширували на „Нову Фортуну", а за ними, удаючи поляків, помаширували двіста кількадесять українських робітників. Вони пустили їх перед собою до середини, а потім увійшли за ними й самі, позамикали брами та взаялися до корпорантів. Змолотили їх, а потім викинули надвір. Багато з них самі колеги, хоч і самі погаратані, позаносили до шпиталів.

І так закінчилася **„бітва под Фортуңов новов".**

Як відомо, в листопаді були великі виправи так званих „диверзантів" на Карпатську Україну. Відкомендеровано на ту ціль відділи з так званого леґіону „заользаньскеґо", що обсаджував перше ті частини Шлеську, які поляки забрали від чехів. Такий відділ обіймав 50 люда під командою офіцира.

Але українська розвідка дала про це знати на другий бік і там уже чекали на напад. Коли диверзанти перейшли границю, їх заатаковано відразу з двох боків так, що більше як тисяч їх наложили головами.

Були напади і меншими відділами, а кожний польський диверзант мав посвідку, що є урядовцем якоїсь української інституції, передовсім Маслосоюзу. На посвідці була й печатка з тризубом.

Коли раз цілий такий відділ диверзантів взято до неволі, а кожний з них виказався такою посвідкою, то всіх їх українська жандармерія повела до великої салі, дала кожному перо в руки і казала писати диктат.

Показалося, що ні один з них не вміє навіть по українськи писати. Очевидно, що покарано їх згідно з військовими приписами.

В карпато-українській жандармерії є також дехто з галичан, що по війні жили на Закарпатті, які добре знають польську тактику, бо боролися з поляками у Львові й деінде. Тепер діждались тої бажаної для них хвилі, що можуть знову стати у рядах рідного війська, щоби помірятися з ворогами.

С. К.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Вилйемставн, Н. Дж. — На Карпатську Україну: Тетяна Бабій $1.

І. Х., Ембрідж, Па. — Є принята віддавна засада, що поміщуємо в „Свободі" згадки про ріжні родинні свята, як хрестини, весілля, іменини і т. п., тільки тоді, коли з нагоди таких забав були зібрані жертви також на Рідний Край.

Сиракюз, Н. Й. — У дописі про Листопадове Свято має бути: 1) о. М. Кузів сказав у своїй промові, що воля України залежить від великих діл усього українського народу; 2) панна А. Заліська віддеклямувала вірш „Над сином"; 3) П. Танасишин жертвував 50 ц.

Г. Т. — Пишемо „вичерпно", а не „вичарпаючо". Була друкарська помилка, бо було видруковано „виконано танки", замісць „виконано точки". Про ніякі „гопаки" ніхто не думав.

Г. Л. Честер, Па. — Надіслані витинки дуже цікаві. Дякуємо.

Д. Ш., Огденсбург, Н. Й. — Український військовий підручник вийшов і є в ужитку в Карпатській Україні. Мають нам прислати кілька примірників до Америки. У тій справі дістанете ближчі інформації в ОДВУ, або в Стрілецькій Громаді. Думаю, що незабаром буде можна і там на своїй землі кінчити офіцирські курси. Треба з тим трохи підождати,

МАДЯРІВ ПУСТИВ ДО ЕВРОПИ УКРАЇНСЬКИЙ КНЯЗЬ

Мадяри (або угри), кочівнича ватага, потомки гунів, прийшли з Азії в Україну, а відси далі під проводом Арпада в долину Дунаю та Тиси. Як перейшли наші степи, дійшли були до Києва. Про це є згадка в нашому найстаршому літописі. Там під роком 897 записав літописець таке: „В році 6406 (числення від сотворення світу) йшли угри мимо Києва горою, що сьогодні (себто в чавах літописця) зветься „Угорське", та, прийшовши до Дніпра, станули вежами (наметами, шатрами), бо вони були кочовики, як і половці. Прийшовши зо Сходу, подалися через великі гори, що прозвалися Угорські (с е б т о наші Карпати. В українських літописах княжої доби часто ті гори зовуть Угорськими), та стали воювати проти волохів і словян, що жили тут. Бо тут передше сиділи словяни, а волохи захопили землю словянську. Потім знову угри прогнали волохів і перебрали цю землю та сиділи зо словянами, покоривши їх під себе і відтоді цю землю стали звати угорською".

Стільки наш найстарший літописець Нестор.

Час, коли угри переходили попри Київ, це був час, коли в Києві володів наш славний князь Олег Віщий.

Сьогоднішня Карпатська Україна належала тоді до нього. В його імені правили на Закарпатті місцеві князі. Один із них, князь Ляборець, збунтувався проти київського князя та признав над собою зверхність болгарського царя Симеона.

Князь Олег використав побут угрів під Києвом і разом із іншими рушив у похід на білих хорватів, що саме над ними панував князь Ляборець. (Сьогоднішні лемки це мабуть частина тих білих хорватів), щоби покарати невірного князя. Князь Олег без сумніву мав у тому ще й ціль, щоби позбутись угрів зпід Києва, а крім того грецький цар, що воював із болгарським царем Симеоном, просив князя Олега за уграми, щоби поміг їм продістатися за Карпати, де вони моглиб осісти. Князь Олег міг думати ще, що угри могли би бути доброю граничною сторожею на межах його держави. По довших змаганнях угри перемогли князя Лаборця, що погиб у бою з мадярами.

Олегове військо зайняло назад землю білих хорватів і стало будувати укріплені городи. Таким городом було місто Орошвар коло Братислави (Орошвар — себто Руський Город). Білі хорвати знову прийняли підданство князя Олега та ходили з ним у походи на Царгород і інші турецькі міста. Назва „білі хорвати" зчасом забулася в них, а задержалася назва „русинів", що спершу значила тільки приналежність до руської держави, аж пізніше теж і приналежність до руського народу.

Мадяри, опинившися за Карпатами, завойовували собі там щораз більше землі. Виперли і українців із урожайних долин у Карпати.

Та хоч мадяри стали відтоді вести осіле життя, то всеж і за тисячу літ, що живуть за Карпатами, не позбулися прикмет кочовиків. Европейська цивілізація мала вплив тільки на вищі верстви, тай то не зовсім. Як і їх предки, носять і вони підкручені вуси та чоботи з острогами. На землі, яку завоювали як вояки, живуть вони і досі як вояки: все на конях. Як уперше побачите мадярське село, пізнаєте, що в ньому живуть нащадки кочовиків: воно своїм загальним виглядом пригадує розкинені шатра, кочівничий табор. Мадярське село так виглядає, начеб ці люди на даний знак мали звинути шатра, повсідати на коней, щоб шукати кращої землі. Церква посеред села пригадує місце, де колись стояло шатро ватажка.

Даремне шукаєте в мадярському селі бодай трохи тіни: здається, начеб мадяри принесли з собою із своєї азійської батьківщини свою прикметну ненависть східніх народів до дерев. Як у східніх народів, мадярського цвинтаря не окружає тин або мур. Покійників хоронять лице на схід.

Всі мадярські оселі це колишні постої („станиці"), на яких мадяри колись відпочивали підчас походу.

Мадяр уважає себе у своїй хаті необмеженим паном, своє господарство, хочаб яке воно було невеличке, називає: „моя посілість", „мої добра", свою жінку та діти — „мої люди". Жінка про свого чоловіка тай до нього впрост говорить не інакше, як „мій пан" і ніколи не тикає йому. На східній спосіб у хаті мадярського селянина рідко коли виходить на дорогу одно віконце.

Хоч мадяри після світової війни втратили так багато землі (щоправда, справедливо, бо ті землі заселені українцями, румунами, німцями, сербами) не позбулися своєї „мадяроманії", себто зарозумілости, показувати іншим народам, що лише те, що мадярське, має вартість, а все інше безвартісне. Мадяри мають таку „мудру" приповідку: „Словянин це не людина, а просо не страва"...

Залицянки скупаря.

Скупий Степан Кріпик заснайомився з гарною дівчиною:

— Можеб ми десь вибралися? — питається.

— Добре, може до театру?

Кріпик (не може рішитися): Добре, а чи пані могтимуть так довго стояти?

—o—

Передбачливий.

Кум Гаврило вже нездужає. Тому сідає, пише заповіт, іде з ним до нотаря й каже:

— Будь ласка, перегляньте, чи все в порядку, бо я не хотів би, якби щось до чогось, мати з тим пізніше непотрібний клопіт...

• З ДНЯ •

ДЕНЬ ЗБРОЇ В АМЕРИЦІ.

Президент Рузвелт одобрив проект, щоби один день у році Америка присвятила своїй збройній силі та в той день щоб звернула на ту силу свою пильну увагу. В листі до полковника Вентворта, ініціятора цеї думки, президент сказав таке:

„День зброї буде спеціяльного значіння для всіх громадян Злучених Держав. В останніх кількох роках зросло заінтересовання нашої суспільности до наших оборонних сил краю. В цих турботних часах це буде добре, коли один день у році буде призначений головно нашій армії, котрого то дня публична увага буде звернена на наші мілітарні осягнення, на їх готовість виконати вразі потреби свої обовязки".

Такий день назначено на 6 квітня.

„ЯК ТРЕВОГА, ТО ДО БОГА".

Ми знаємо, що ще кілька літ тому вояк в американській суспільности не знаходив такої пошани, як це було і є в більшості европейських країв. На американського вояка дивились багато людей як на якогось невдалого, нерозумного юнака. Водночас багато людей сміялися тут з тих европейських народів, які звання вояка вивищували, віддаючи йому особливу пошану.

Чому це так? Зовсім просто: як довго американській нації ні звідки не грозив чужий напад, так довго американський вояк справді був свого роду „непотрібом". Але коли в нинішніх „турботних часах", як це говорить Рузвелт, небезпека чужого нападу починає виринати, американська суспільність стає звертати на вояка більшу увагу; перестає вже вважати його „непотрібом", а навіть присвячує йому один день у році. Не виключене, що в короткому часі вояка будуть уважати в Америці за якогось „вибранця", а не „викидька"; а дівчата будуть бігати за ним так, як це нераз робили і роблять дівчата в европейських краях...

ЯКА З ЦЬОГО НАУКА ДЛЯ УКРАЇНЦІВ?

Чи з цього випадку ми, українці, можемо дечого навчитись? Зрозуміло, що так. Фактично чимало наших кол і організацій цю фільософію вже давно приняли і її практикують. А до них належали в першій мірі Організація Українських Націоналістів та інші созвучні з нею організації. Ці організації, маючи на увазі наше тяжке поневолення, добре розуміють, що визволитись ми зможемо тільки тоді, коли плекатимемо бойового духа, коли військове звання ставитимемо понад усі інші звання, коли з пошаною згадуватимемо наших героїв та шляхом тяжкої боротьби виховуватимемо нових героїв.

ЧИ ВСІ ЦЕ РОЗУМІЛИ?

Але цеї простої і ясної як сонце фільософії не хотіли всі розуміти. Були й нині є серед нас такі організації і такі партії, які з якоюсь незрозумілою лютою відносяться до націоналістів за те, що вони цього бойового духа плекають. Вони просто казяться, що хтось у нашій суспільності може повчати загал, що треба гартуватись у боротьбі і на чужі удари треба відповідати своїми ударами. Ці рабські душі називають цю націоналістичну фільософію боротьби „фільософією ножа і бомби", „фільософією крови", „фільософії бандитизму" і т. п. Як противагу до цеї фільософії „ножа і бомби" вони проповідують щось „гарне", щось „культурне", щось таке мигенько, як зогнила грушка. Та на всякий випадок щось таке, що можна би безпечно в руках тримати і воно руки не скалічить.

ЧИ МУДРО ЦЕ?

Тисячний раз слід запитати: чи добре вони зроблять? Адже нині вже і сліпий і глухий знає, що ми поневолені кількома наїзниками, що ті наїзники в жорстокий спосіб нас давлять і винищують. Якою зброєю воювати, наприклад, проти нагайки, револьвера чи ворожого кріса? Якою зброєю воювати проти агентів ГПУ, проти польської поліції і розгуканого польського воякства, що переводить „пацифікації"? Мягкістю? Добрим словом? Проханням: „Вашеці, бутьте так добрі, не бийте нас! Вашеці, це погано, це фе! Ой, вашеці, та що ви робите?"

Вже були такі, що вірили в ці способи, і пробували їх, а проте наші поневолені землі з року на рік попадають в усе тяжчу і тяжчу неволю.

В ласку наїзників не вірить сьогодня вже навіть і раб. Але той нещасний раб ще казиться, коли є своя ідейна струя, що хоче витворити в нашій суспільності культ боротьби, культ геройзму; струя, що величає наших героїв і в той спосіб плекає нових на місце тих, що впали. В очах того нещасного раба наш герой іще далі „ножівник", „бандит"

„ВОРОГИ НАРОДУ"

„Комсомолець України" (16. 12. 38) пише, що у Винницькій Области в осавіохомі викрито „ворогів народу", які розвалювали роботу організації. Вороги нашкодили досить багато. Подекуди вони понасаджували своїх агентів. Характеристичні дані: в Теплицькому районі збирали по 50 карбованців на осавіохемівські уніформи. З місяці минуло і нема ні уніформів ні грошей. Виявилося, що начальники витратили ті гроші для себе.

„Комсомолець України" (15. 12. 38) пише, що у Винницькій Области знущаються з депутатки до Верховної Ради в Москві, Кожушаної. Таке саме було в Одеській Области з депутатом Кримським. Знущаються над ними не лише прості люди, а й обласні власті. В Житомирській Области зроблено ворогом першого секретаря обкому комсомолу, Ракітненка. В Молдавській Области такі вороги: перший секретар обкому Кисіль, новий перший секретар, що прийшов на місце старого, Огоренко, 5 завідувачів комсомольського відділу сільської молоди, 5 керівників справами комсомолу Балтського району, секретар бюра обкому Мокряк, редактор газети комсомолу Шаміс. У Молдавії завелись фашисти. Невідомі люди приїздять, ідуть разом з начальниками комсомолу над границю, все оглядають; а потім пропадають.

„Вісті" (15. 12. 38) подають, що в Києві відбувся суд над ворожою Советам організацією, якої ціллю було перебивати ріжними способами комуністів. Та організація зробила доноси на 34 комуністів.

„Вісті" (15. 12. 38) пишуть про націоналістичні ухили в Полтавському Музею. Націоналісти прагнули згасити гарячу любов українського народу до москалів. Тому помагає музей, який фальсифікує дійсність. Газета „Більшовик Полтавщини" також грішить націоналізмом, бо друкує статті, в яких промовчує спільну боротьбу України і Москви проти ворогів, та не згадує про те, що Богдан Хмельницький на виразну вимогу народу приєднав Україну до Москви. Газета закликає, кого треба, до очищення музею і преси від націоналістичного мотлоху, що в них приховався.

ОБЄДНАННЯ ПРОТИ НАЗНАЧЕННЯ ҐЕН. ПРХАЛІ МІНІСТРОМ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

У повищій справі вислало „Обєднання" минулого тижня такі телеграми:

До президента Чехо-Словаччини Е. Гахи:

Обєднання Українських Організацій в Америці звертається до Вас, Пане Президенте, в імені української імміграції з проханням не допустити до розриву між чеським і українським народом і вважати Карпатську Україну як дійсно сконфедеровану державу з державами чехів і словаків. Український нарід ніколи не погодиться, щоб Карпатською Україною правлено з Праги способами давньої системи, вважаючи цю землю кольонією, а не автономною державою. Чехи й українці започаткували тепер історичну добу національної й державної спільности, яка має принести обидвом народам велику і славну будучність. Останнє назначення міністра без порозуміння з урядом Карпатської України є кроком, який шкодить чехам і українцям у їхній спільній ідеї.

До премієрів Англії, Франції, Італії й Німеччини.

Ексцеленціє!

Назначення чеського ґенерала міністром Карпатської України без порозуміння і згоди з владою цього краю вважають українці в Америці нарушенням тих засад, на яких повстала нова Чехо-Словаччина як конфедерація трьох держав: чеської, словацької й української. Вважаємо, що такий крок викликує нові неспокої, що можуть довести до поважних конфліктів в Европі. Тому Обєднання Українських Організацій в Америці просить Вас інтервеніювати в цій справі, щоб завчасу перешкодити вибухові неспокою в Карпатській Україні, яка обурена незаконним поступком центральної влади в Празі.

До премієра Карпатської України, д-ра Августина Волошина.

Обєднання Українських Організацій в Америці закладає перед Вами, Ексцеленціє, протест в імені української імміграції в Америці проти назначення чеха і русофіла міністром Карпатської України без порозуміння з Вами і згоди уряду. Вважаємо, що таке поступовання празького уряду є нарушенням засад конфедерації й дає притоку до нового, дуже серіозного українсько-чеського конфлікту. Просимо Вас видержати на самостійницько-державним становищі, а ми звідси обіцяємо Вас, Ексцеленціє, в цьому поперти.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

„Баль з артистичною програмою".

Отже щось нове в цьогорічному карнавалі: „Баль з артистичною програмою!" Таке вичитуємо в оголошенні „Молодечого відділу Українсько-Американського Виставового Товариства. А баль має відбутися вже наступної неділі, 29. січня 1939 р., в Мангеттен Плаза, 66 Іст 4-та вулиця в Ню Йорку.

Старше українське громадянство повинно бути вдоволене, що наша молодь хоче спільно забавитися, запрошує старших як опікунів, а крім цього має шляхотну ціль, тобто помогти Українсько-Американській Виставовій Корпорації в придбанні фондів.

Розголошувати баль — майже непотрібно, бо кожен хоче забавитися. Та тут не йде про саму забаву. Иде про те, щоб уже раз зблизити старше й молодше покоління разом. Хай старші пізнають, як їх діти, отже наша молодь, бавляться. Крім цього старше покоління може теж знаменито забавитись, коли вже не танцями, то хоч при буфеті, при столиках, розмовою, може якою грою, може хоч і артистичною програмою, котрої докладно не проголошено.

Наскільки відомо, саля Мангеттен Плаза, це нова, модерна саля з усякими новітніми уладженнями. Хто інтересується пляном здвигнення нового Українського Народнього Дому в Ню Йорку, хай прийде й побачить цю новомодну салю, щоб мати образ, як собі будувати величавий Народній Дім. А хто при забаві хоче ще зробити діло, тобто причинитися до покриття видатків на участь українців у Світовій Виставі, має знаменниту нагоду так зробити і не відчує цього!

Хай ця забава буде добрим почтком взаємного пізнання старшої й молодшої ґенерації не лише з самого Ню Йорку, але й з сусідства, тобто Брукліну, Джерзі Сіти, Йонкерсу, Нюарку, Бейону, цілого Лонг Айленду і підноюйорських українських громад стейту Ню Джерзі.

Світозір.

З ТЕАТРУ Й ТАНЦЮ

БАЛЕТ „УКРАЇНСЬКА НІЧ".

Останніми часами серед українців в Америці слідно зовсім нові спроби на полі танців, а саме спроби виставити український балет.

Властиво про український балет говорилося серед українців в Америці вже віддавна, але це, що називалося балетом, балетом поправді не було, а лише звичайним народнім танцем. Під балетом розуміється танець, але в багатьох оглядах зовсім інакший від народнього танцю, як ми його знаємо, хоч балет може складатися з кроків народнього танцю.

Балет у порівнянні з народнім танцем є багато більше складна справа. Коли в народньому танці музика повторяє одну й ту саму коротку мельодію, а танцюрист повторяє один або кілька кроків, то в балеті музика це звичайно довгий музичний твір, котрий танцюрист чи танцюристи стараються віддати все іншими й іншими рухами тіла. Коли в народнім танці танцюрист рухається передовсім ногами, а лише дуже незначно руками, то в балеті він уживає всього свого тіла, щоб віддати настрій музичної композиції.

Через це й приготування до балету хочкуди складніші, довші й солідніші, ніж до народнього танцю. У балеті просто не може виступити ніхто, хто не має відповідної балетної школи, хто балетові не присвятився професійно, себто всього свого часу й заняття. Там у школі будучого балетмайстра вчать передовсім основних типічних балетних кроків, причому кроком називається не лише рух ніг, але рух усього тіла, себто ніг, рук, голови, тулуба. Там його вчать далі добирати до кожного музичного ритму відповідні кроки, відповідні рухи, що моглиб віддати почування танцюриста при тій музиці й наповнити глядачів відповідними до музики почуваннями.

З цього виходить, що для балету треба передовсім відповідної балетної, звичайно спеціяльно на цю ціль композитором зложеної музики, а далі відповідних рухів, а накінець звичайно ще й відповідних до кожного балету костюмів, одягів.

Підготована в цей складний спосіб штука гарно поплачується в тому розумінні, що такою штукою можна висказувати багато більше людських почувань, ніж звичайним народнім танцем. Коли народний танець назагал висказує почування радости при якійсь нагоді, подиктований народнім звичаєм, балет просто може висказати всі можливі людські почування, від найбільш піднесеної радости до найбільш пригнітливого суму, спричиненої найбільш несподіваними переживаннями людини чи великого числа людей. Ось чому це балетмайстер може взяти собі навіть за таку амбітну штуку, як зображати все життя людини з усіми переживаннями, або навіть життя цілого народу за цілий перебіг його історії.

Таку, наприклад, ціль поставлено для „Української Ночі", що буде виставлена в четвер, 26. січня ц. р., у „Мангеттен Сентери" у Ню Йорку. Теофіль Ольшанський, котрий подає балетний танець з професії свого життя, каже, що він виведе в цей вечір між іншим балетним способом історію українського народу та представить балетним способом, себто відповідними рухами тіл вишколених танцюристів, ці всі преріжні переживання, яких дізнав український нарід упродовж довгих віків своєї барвної історії. Є це перша проба цього роду в історії не лише української імміграції, але й усього українського народу взагалі, і трудноці підприємства є самозрозумілі. Через те українська публика Ню Йорку й околиці жде з правдивою цікавістю цього піонірського почину.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОЛЬСЬКІ ВИТИНКИ.

В статті „З Дня" (ч. 267 з 1938 р.) написано, що читачі „Свободи" присилають до редакції багато витинків з польських часописів, які свідчать про велику нагінку поляків на українців. На мою думку, всі ті витинки з польських газет доказують теж, як багато українців читають усяке польське шматалацтво. Це доказує, що польське рабство вкорінилося глибоко в українську душу. „Свобода", яка висунула Польщу на позорище і її демаскує, повинна також повести завзяту кампанію проти читання польських шмат. Редакція „Свободи", якщо їй ті вирізки потрібні, повинна мати всі польські часописи з журналістичного обовязку. Іншим ці газети непотрібні. Як і непотрібні нам польські радіові програми, що їх іще дехто слухає.

Прийшов час, що з тим усім духовим рабством треба покінчити раз на все. Хто досі читав які польські часописи, то повинен повідомити їхні редакції, що він їх більше не буде читати і чому.

Ми ніколи не будемо сильні, як не будемо рішучі і завзяті. На ніякі огляди і чемність нема місця, як поляки такі безоглядні. Пора поставити справу „кантом" і ніде не податись ані на крок. Треба полякам пригадати закон Мойсея „зуб за зуб і око за око" і того триматись! Тут не повинно бути ніяких „компромісів".

Поляки поступають з нами безлично і безоглядно, а ми толерантні, скромні і податливі, бо думаємо, що „хто терпен, той спасен". Воно може так дійсно є в родинним житті, де задля святого спокою і родинного щастя така чеснота є потрібна, але ніколи в завзятій політиці з безличними галапасами і польськими фарисеями. Бо тут терпеливість і податливість, а проста непримиримість відограє важну і рішучу ролю.

Я. Нестор.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ЗАХОДОМ НИЖЧЕ ПОДАНИХ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ З AMBRIDGE, NEW CASTLE, ALIQUIPPA, SHARON, CARNEGIE, PA., І З YONGSTOWN, WARREN, CAMPBELL, O.

:——:——: відбудуться :——:——:

Загальні Орґанізаційні СОЮЗОВІ ЗБОРИ

в наступних місцевостях:

AMBRIDGE, PA., 28. СІЧНЯ, У СУБОТУ, в годині 6. ввечір у Союзовім Домі від. 276. в Ембридж для відділів: 161, 276, 34 і для відділу 120. з Аліквіпа, Па.

CARNEGIE, PA., 5. лютого, в неділю, в год. 3. пополудні, Українськім Народнім Домі, 220 Jane St., для відділів: 134, 136, 264 і 384.

YOUNGSTOWN, O. 11. лютого, в суботу, в год. 3. пополудні в Народнім Домі, 526 Rayen Ave., для відділів: 140, 230, 274, 348 з Йонгставн, О., і для від. 386 з Шерон, Па., та для від. 74. з Ню Кесел, Па.

Всі Союзовці повинні прибути на ці збори, а обовязком відділів є повідомити також картками членство про ті збори, зазначуючи, щоби не тільки старші члени, але також і молодь прийшла на збори, бо на зборах промовлятиме окружний організатор **Василь Загаєвич,** який фактами докаже, що не має для нас українців кращої і відповіднішої орґанізації під кожним оглядом, понад Український Народний Союз.

Ті всі відділи в околицях Пітсбурщини, які бажалиб скликати в своїх місцевостях організаційні збори, можуть голоситись по ближчі інформації в тій справі на адресу: **Василь Загаєвич, 511 Carson St., Pittsburgh, Pa.**

Марія Малевич, заст. гол. предсідника У. Н. Союзу.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИ БЕЗРОБІТТЯ ПРИ РОБОТІ.

Коло міліона робітників, що працюють у фабриках і канцеляріях стейту Ню Джерзі, є обезпечені проти безробіття на основі стейтового закону.

Коли робітник у Ню Джерзі втратить роботу (дістане від „боса" повідомлення, що він уже не має там праці), він іде до найближчого бюра стейтової служби праці (STATE EMPLOYMENT SERVICE) і там реєструється по нову роботу.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Наша участь у Світовій Виставі.

Звідомлення з засідання виконного комітету Українсько-Американського Виставового Товариства, яке відбулося дня 20-го січня 1939 р.

Приявні: Д. Галичин, М. Мурашко, К. Піддубчишин, С. Демидчук, С. Шумейко.

1. З огляду на близький реченець виступу в Українськім Дні, тобто в неділю, 18. червня 1939 р., рішено приспішити працю в усіх напрямах. Стверджено, що проби хорів відбуваються правильно й підготова відбувається правильно. Затe танкове діло потребує посилення і тому на прохання вчителя танків, Андрія Кістя, вислано інструктора Михайла Лаврика в околицю Алентавну, Нортгемптону, Бетлегему, Істону й інших сусідних громад у Пенсилвенії, щоб там підготовив танцюристів до виступу на Світовій Виставі. Інструкторові Лаврикові дано уповаження, щоб у порозумінні з батьками дітей подбав про сфінансування цих курсів. Вони конечні тому, що околиця Ню Йорку не може дати відповідної скількости дітей на виступ.

Подано пропозицію двом нюйорським клюбам танцюристів у справі виступу з окремою точкою в часі Українського Дня.

2. Для приспішення розголосу нашому виступові на Світовій Виставі рішено запросити українських журналістів з околиці Ню Йорку для спільної наради над способами агітації. З вдячністю принято до відома акцію молоді в цілі допомоги виставовому ділу.

3. В порозумінні з підприємцями („бизнесменами") з околиці Ню Йорку рішено поширити акцію за розповсюднення памяткового журналу, що буде виданий з нагоди Українського Дня. Видрукувано вже кількадесять примірників цього журналу в розкішних окладинках, але з порожніми картками („доммі") для збирання привітів та оголошень. Заголовна картка зроблена в сімох кольорах із проекту С. Слободяна. Місце для привітів та оголошень продається по таких цінах: за цілу сторінку $100, за половину сторінки $60, за чверть $35, за восімку $20. Друга ціна: ціла сторінка $50, потім $30, $20 і $10. Хто з українців у цілій Америці хоче прислати привіти чи оголошення, хай зробить це відразу. Реченець зголошень замикається за 2 і пів місяця. Пожаданим будоб, щоб українці збирали оголошення також від неукраїнських фірм. Журнал буде виданий у 10,000 примірниках і буде історичною памяткою. Він буде розісланий по бібліотеках, бо в ньому будуть цінні статті крім програми та оголошень. По ближчі інформації прошу голоситись на адресу Укр.-Американського Виставового Товариства **P. O. BOX 1014, CHURCH STREET ANNEX, NEW YORK, N. Y.**

С. Демидчук, секр.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ІСТОН, ПА.

Товариство ім. Богдана Хмельницького, від. 137 У. Н. Союзу, як показується зо звіту його касієра, мало в 1938. році приходів: вкладки від членів за 12 місяців $2,576.45, з підприємства $48.45, звернено позичку $30.00, процент з банку $3.21. Разом $2,658.11, перенесено готівку $435.64. Прихід з готівкою $3,093.75.

Розходів за 12 місяців 1938 року було: за повнолітніх членів до У. Н. Союзу $2,252.67, Молодечий Департамент $125.79, запомога хорих $210, рент за галю $12, платня урядників $22, погребні й інші $12, на Світову Виставу $10, з підприємства $28.04, Служба Божа за померлих $2.50, запорука касієра 50 ц. Загальний розхід $2,675.50.

Приходу з готівкою $3,093.75. Розходу було $2,675.50. Остається в касі $418.25.

Микола Підгайний,
111 — 9th St., W. Easton, Pa.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Ю. К., Лакавана, Н. Й. — Усі ті новинки передаємо за українською старокраєвою пресою. На деякі побиття священиків маємо докази, бо є вже надіслані протоколи. У випадку, про який питаєте, знаємо те, про що писали в краю. Напишіть самі до Самбора і провірте. В Польщі є цензура, то нема дива, коли нераз не можна добути відразу повних і цілком правдивих відомостей.

Як звичайно.

— Де свою тещу висилаєш цього літа?
— Туди, де звичайно!
— Себто?
— До сто чортів!

Льокай.

— Ти чого приликав ветеринаря до нашого пана? — питається пані льокая.
— Бо пан усю ніч нарікали, що змерзли як пес! — відповідає льокай.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На Карпатську Україну.

Пані Анна Горaль, членкия У. Ч. Х., зібрала в своїм склепі при 2-гій вул. на Карпатську Україну $16.50. Жертвували: Анна Гораль $5; М. О. Стрілець $3; М. П. Стрілець $2; по $1: Марія Заяць, П. Коваль, К. Богатчик, Д. Яворський, С. Боднарчук, В. Червіцький; Д. Мартинець 50 ц. Гроші вислано через Обєднання.

—o—

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

На Карпатську Україну.

Членкині Союзу Українок від. 6. влаштували 31 грудня м. р. забаву і при тій нагоді не забули про Рідний Край. На тій забаві о. Турула виголосив зворушливу промову про завдання Союзу Українок і про його працю та покликав приявних гостей до слова. Гості в своїх промовах не забували також і про Рідний Край та з тої нагоди зложили на Карпатську Україну $35, які вислано через Обєднання на призначену ціль.

Збіркою занялись А. Микитинська і А. Мазурик. Зложили по $1: П. Лиско, о. Турула, В. Микитин, А. Микитинська, А. Мазурик; по 50 ц.: В. Стахів, Я. Сорохтей, Е. Герула, П. Дмитрук, С. Воробець, Я. Іванів, І. Теребушка, С. Федорищин, В. Андріїв, К. Лиско, К. Гнатків, І. Іванів; решта дрібними. Разом $24.58. З забави лишилося чистого приходу $10.42. Разом $35.

А. Мазурик, секр.

—o—

ЮТИКА, Н. Й.

На Рідну Школу.

В часі забави на хрестинах в п. Василя Лисогіра на заклик п. М. Чорного гості зложили на Рідну Школу $7.80. Збіркою занявся п. П. Лука Гарматюк, переслав через Обєднання п. Петро Ликтей.

—o—

БРОНКС, Н. Й.

На допомогу Карпатській Україні.

Зложили свої жертви на руки Катерини Дроздик і Євдокії Хомів отсі жертводавці: Михайло і Катерина Дроздик $10; по $5: В. Велиток, П. Маюк; по $3: Євдокія Хомів, В. Швед, М. Туранський (син Володимира); по $2: П. Макущак, Катерина Сінковська, Й. Сидор; по $1: Анна Верескля, Катерина Москалик, Катерина Ронська, пані Скиба, Жені Міллявська, пані Яремович, пані А. Гаврилів, Юстина Товгило, Катерина Сахман, пані Андрушин, пані Дідоха, І. Хлистак; по 50 ц.: П. Сомик, Марія Гупало, Поцюрко, Гілета, Чорнюк, Дзюма, Катеринюк, Бродин, Прокопяк, Морозович; Мазур 25 ц.; дрібними 75 ц. Разом $53, з котрих виплачено Червоному Хрестові $3 на оплату пакунка з убранням, а решту в сумі $50 вислано через Обєднання в призначене місце.

Катерина Дроздик,
Євдокія Хомів.

—o—

КОГОЗ, Н. Й.

На Карпатську Україну.

Дня 11 грудня м. р. на мітінгу ОДВУ від. 13 обговорено справу помочи Карпатській Україні, а саме справу збирання одежі і грошей. По дискусії рішено, хто має піти по домах. Вибрані до цього: Т. Маліґловка, В. Сташко — на горішню частину міста і Ф. Шаршонович і П. Кобаса — на долішню. Назначені люди зібрали загально $180.50, а одежі 650 фунтів. У згаданій сумі міститься також $9.34 на пересилку одежі до Ню Йорку і $15 на пересилку до Европи, яку то суму переслано до У. Ч. Х. ОДВУ. Оплата висилки грошей і листів виносить $1.22. Решту грошей у сумі $144.50 вислано через Обєднання на Карпатську Україну.

Треба зазначити, що люди щиро відносились до тих збірок і радо давали те, що могли, висказуючи також свої бажання, щоб скоро всі українські землі були вільні і зєдинені в одну велику українську державу.

Жертвували: Братство св. Петра і Павла, від. 57 У. Н. Союзу, $25; Укр. Громад. Клюб $7.25; Братство „Провидіння", від. 28, $5; по $10: Ю. Білинський, О. Лесняк, Н. Заблоцький, Ю. Дзямба; по $5: В. Сташко, А. Мазурик, П. Задра, В. Коник, П. Жмуд, пані М. Кушнір; по $2: пані Е. Афінович, В. Дерлиця, М. Ґалащин, С. Постоловський, Д. Мричко; по $1: І. Копка, В. Любинецький, С. Фіялка, В. Поврознік, П. Прейзнер, М. Процак, Н. Назарко, Г. Недільський, І. Кричковський, К. Варениця, пані М. Баюс, Т. Афінович, М. Ґовикович, Г. Базар, С. Шмидрик, М. Ворощук, Б. Жмуд з Олбані, Ю. Филяк, К. Сенчук, Ю. Ганчарик, І. Малцовський, П. Кавка, Т. Ґрацьон, М. Чуба, І. Барца, о. М. Лисяк, П. Дзямба, пані Е. Ковтко, пані М. Бабяк, С. Палка, С. Палка, В. Ґабрела; по 50 ц.: М. Прайзнер, І. Коба, А. Колос, І. Дзямба, В. Кульчицький, пані П. Глушко, П. Шведа, Т. Малецький, П. Кобаса, Н. Каспер; М. Ґреґор 25 ц.

Теодор Маліґловка.

—o—

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

З хрестин на Карпатську Україну.

В неділю, 15. січня 1939 р., відбулися хрестини Михася, сина бувшого булавного У. Г. А., Ґригорія Ґрищишина. Підчас забави в домі Ґрищишина гості зложили $11 на Карпатську Україну.

Д-р Павло Дубас.

—o—

ГЮСТОН, ТЕКСАС.

На народні цілі.

Пересилаю різдвяну збірку, яку я зібрав між своїми знайомими. Збірка виносить $31, а до того докладаю від себе таку саму суму, як обіцяв. Моя дружина $1, разом $63, які переслано через Обєднання з таким призначенням: по $10 на Рідну Школу, інвалідів, політичних вязнів; на Карпатську Україну $33. Жертву зложили по $5: М. Мазук, Марія Куріца (вдова Михайла); М. Дельмонт $2; по $1: Т. Куріца, І. Куріца, Г. Пиндус, Ф. Нагірний, В. Нагірний, Дж. Немец, Ольга Куріца, І. Зазуляк (мол.), А. Кінґ, панна Мертл Кернієл, В. Рінґел, С. Броніковський, І. Анджельо, Дж. Кук, Г. Гендерсон, Р. Майлс, І. Муран, М. Лисий; по 50 ц.: Гай Лемон, Менюел Гарція, П. Чайковський.

Дмитро Куріца.

—o—

НОРТГЕМПТОН, ПА.

На Карпатську Україну.

На річних зборах від. 318 У.Н.С. ім. св. Ольги члени порушили справу Карпатської України й ухвалили вислати з каси $15 на ту ціль. До цеї суми доложив В. Саюк своїх $2. Разом $17 переслано через Обєднання на Карпатську Україну.

Василь Саюк, секр.

СУДОВИЙ СКАНДАЛ.

Проти Марка Лі Меґледерія, судді в Каліфорнії, піднято закиди, що він займався торговлею амнестій. Кажуть, давав амнестії злочинцям за відповідну заплату й між іншими добув амнестію для одного вбивника за 1,250 долярів. Закиди проти нього розсліджують судово.

У ресторані.

Пяний гість: Кельнер! Ця остання чарка була знаменита. Прошу принести ще таку саму!

Кельнер: Не гнівайтеся, але ви випили через помилку мештарду.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (18)

Буря проминула так скоро, як і появилась. Дощ перестав падати, хмари розійшлися і засвітило сонце. Радісно заясніли дерева і заспівали птиці. Тільки в серці Ґреґорія був тяжкий смуток. Він не знав, що далі робити. Також інші не знали. Сівши на грубий пень дерева, він замовк у задумі. Жаль стискав серце за втраченою донькою.

Втім він почув голос Тарзана: „Не звертаючи уваги на все, ми мусимо продовжувати нашу мандрівку. Пробуймо щастя, може вono нам допоможе найти місто Бонґу". Маґра це теж зачула. Її щастя спріяло. Як агентці Тома, їй ішло про те, щоби подорож відтягнути якнайдалі. Вона відлучилась на хвилю від товариства і добула зза пазухи мапу.

Це була копія тої мапи, яку вона дала Томові. Хоч ця копія була в поспіху зроблена, то всетаки на ній видно було всі важніші ріки і гори, а також зазначене було те озеро, на якім вони осіли. Далі вона завважила, що кілька миль від цього озера лежить місто Бонґа. Її похололо серце. Вона скоро заховала мапу і передумувала, що робити.

Далі вона побігла до товариства і голосно заговорила: „Ах, я вже знаю, де ми є. Я колись була в тих околицях. Справді місто Бонґа звідсіля не дуже далеко. Ось туди треба нам іти, а за пару годин певно туди дібємось". Старий Ґреґорі підскочив з радости: „Браво!" — він закричав. Та він не знав, що це підступ і що Маґра поведе їх в інший бік.